બ્રિજકોર્સ-ક્લાસ રેડીનેસ

જ્ઞાનસેતુ

(વર્ષ 2021-22માં ધોરણ 5માં પ્રવેશ મેળવેલ વિદ્યાર્થીઓ માટે)

ધોરણ 5

ગુજરાતી

પ્રેરણા

શ્રીમતી પી. ભારતી (IAS)
સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર,
સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર

માર્ગદર્શન

શ્રી પ્રકાશ ત્રિવેદી
સચિવ, સમગ્ર શિક્ષા

શ્રીમતી જયશ્રી દેવાંગન (GAS)
એએસપીડી, સમગ્ર શિક્ષા

ડૉ. ટી. એસ. જોષી
નિયામક, જીસીઈઆરટી

સંપાદન - સંકલન

સૂચિતભાઈ પ્રજાપતિ

અનિલભાઈ ઉપાધ્યાય

ધર્મેશ રામાનુજ

સમગ્ર શિક્ષા

લેખન / પરામર્શન

મિનેશકુમાર વાળંદ

તૃપ્તિ વાઘેલા

મિનેશભાઈ પંચાલ

મનીષભાઈ સુથાર

મહંમદરફીક મનસુરી

ભરતભાઈ બગોદરિયા

શૈલેષ બાવા (પ્રાચાર્ય)

દક્ષાબેન ખડાયતા

ઓનલાઈન શિક્ષણ મેળવવા માટેના માધ્યમ

સમગ્ર શિક્ષા વેબસાઈટ : ssagujarat.org/StudyFromHome.html

ગુજરાત સરકાર દ્વારા બાયસેગ-વંદે ગુજરાતની વિવિધ ધોરણવાર ૧૬ ચેનલ વડે શૈક્ષણિક કાર્યક્રમનું પ્રસારણ

BISAG

www.vande.gujarat.gov.in

VANDE GUJARAT

બાયસેગ પ્રસારણ જોવા માટે DTH ડિશ લગાવવાથી દૂરદર્શન કેન્દ્ર તેમજ બાયસેગની તમામ ચેનલો ફ્રીમાં જોઈ શકાય છે. DTH ડિશ નજીવા ખર્ચે લગાવી શકાય છે.

DIKSHA
https://diksha.gov.in/

YouTube
Gujarat e-Class Samagra Shiksha

Gujarat E Class

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

GCERT

બ્રિજકોર્સ-કલાસ રેડીનેસ

જ્ઞાનસેતુ

ધોરણ 5

ગુજરાતી

ગુજરાત શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ
ગાંધીનગર

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે
ગુજરાત શાળા શિક્ષણ પરિષદ
ગાંધીનગર

પ્રસ્તાવના

વિદ્યાર્થી મિત્રો, વર્તમાન સમયમાં છેલ્લા એક વર્ષથી આપણે સૌ કોરોનાની મહામારી સાથે ઝઝૂમી રહ્યા છીએ. આ વિષમ પરિસ્થિતિમાં મોટેભાગે વિદ્યાર્થીઓને શાળામાં હાજર રાખી શકાયા નથી પરંતુ આપણે શિક્ષણકાર્ય બંધ રાખ્યું નથી. આપણે વર્ચ્યુઅલ રીતે આપણું શિક્ષણકાર્ય સાતત્યપૂર્ણ રીતે થાય એવા શુભાશયથી ધોરણ ૧ થી ૧૨ સુધીના સમગ્ર અભ્યાસક્રમને એપિસોડ (તાસ)માં વિભાજિત કરીને દૂરદર્શન કેન્દ્રની ડી.ડી. ગિરનાર ચેનલ તેમજ બાયસેગ મારફતે શિક્ષણ ઘરે-ઘરે પહોંચે તેવા પ્રામાણિક પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યાં. સાથે-સાથે શિક્ષકમિત્રો દ્વારા સમયાંતરે સ્માર્ટ ફોન દ્વારા શિક્ષણ, ઘરે-ઘરે વાલી વિદ્યાર્થીઓનો સંપર્ક કરી ને પાઠ્યપુસ્તક વિતરણ, એકમ કસોટી, નિદાન કસોટી, શેરીશિક્ષણ તેમજ વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષકો દ્વારા પ્રત્યક્ષ શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન આપવાના સાર્થક પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા. ગુજરાત વર્ચ્યુઅલ શાળા (GUS) અંતર્ગત ઓન લાઈન ક્લાસ પણ ચલાવવામાં આવ્યા. હોમલર્નિંગ અંતર્ગત આ તમામ સામગ્રી સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગરની વેબસાઈટ, Diksha પ્લેટફોર્મ અને ગુજરાત ઈ ક્લાસ સમગ્ર શિક્ષા યુ-ટ્યુબ ચેનલ પર ઉપલબ્ધ છે. તેનાથી આપ સૌ અવગત છો.

આ 'જ્ઞાનસેતુ' સાહિત્યમાં આપે ગત વર્ષ દરમિયાન પોતાના ધોરણનું શિક્ષણ હોમ લર્નિગ અને અન્ય માધ્યમથી પ્રાપ્ત કર્યું છે. ત્યારે તેને બળવત્તર બનાવવાના હેતુથી આ સાહિત્ય તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં આપવામાં આવેલ પ્રશ્નો, દાખલા અને ઉકેલ જેવી બાબતોનું લેખન કરવાનું છે. જ્યાં જરૂર જણાય ત્યાં પોતાની નોટબૂકમાં લખવાનું - ગણવાનું રહેશે. આગામી નવીન શૈક્ષણિક સત્ર જ્યારે શરૂ થાય ત્યારે આ 'જ્ઞાનસેતુ' સાહિત્ય અને તેને આધારે વિદ્યાર્થીઓએ કરેલ લેખનની નોટબૂક આપના શિક્ષકો દ્વારા ચકાસી જરૂરી ઉપચારાત્મક કાર્ય પણ કરાવવામાં આવશે.

આ 'જ્ઞાનસેતુ' સાહિત્ય વિદ્યાર્થીઓ માટે તેમને પ્રાપ્ત કરેલ જ્ઞાન અને શીખવાના જ્ઞાન વચ્ચે મહત્વના સેતુરૂપ બની રહેશે. એવી શ્રદ્ધા છે.

પી. ભારતી (IAS)
સ્ટેટ પ્રૉજેક્ટ ડાયરેક્ટર,
સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર.

‘જ્ઞાનસેતુ બ્રીજકોર્સ-ક્લાસરેડીનેસ’ના ઉપયોગ સંદર્ભે...

હોમ લર્નિંગ દ્વારા અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થઓનું એક વર્ષ પૂર્ણ થાય છે. હવે જ્યારે વિદ્યાર્થી નવા શૈક્ષણિક વર્ષમાં આવે છે ત્યારે તેમના આગળના શૈક્ષણિક વર્ષના પ્રારંભે તેમને ગયા વર્ષના ધોરણના અભ્યાસક્રમનો બ્રીજકોર્સ થાય તે હેતુસર તેમજ આ વર્ષના અભ્યાસક્રમની સમજણ માટે આગલા ધોરણની જે-જે અધ્યયન નિષ્પત્તિની સમજની જરૂર પડે તે દરેક અધ્યયન નિષ્પત્તિની સમજ માટે આ **‘જ્ઞાનસેતુ બ્રીજકોર્સ-ક્લાસરેડીનેસ’** પુસ્તિકાનું નિર્માણ થયેલ છે.

આ **‘જ્ઞાનસેતુ બ્રીજકોર્સ-ક્લાસરેડીનેસ’** પુસ્તિકાનો અર્થસભર ઉપયોગ કરી શકાય તે માટેની અગત્યની બાબતો આ મુજબ છે :

- આ પુસ્તિકા ગત વર્ષની કક્ષાના અભ્યાસક્રમને ધ્યાને લઈ નિર્માણ થયેલ છે. એટલે કે વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમ્યાન હોમ લર્નિંગ અંતર્ગત ઘરે રહીને પૂરા વર્ષ દરમ્યાન અભ્યાસ કરેલ ધોરણનો અભ્યાસક્રમ આગળના ધોરણમાં જતા પહેલાં બ્રીજકોર્સ તરીકે પૂર્ણ કરશે અને પછીજ આગળના નવા ધોરણનો અભ્યાસક્રમ ચાલુ કરશે.
- આ પુસ્તિકાનું વિષયવસ્તુ અધ્યયન નિષ્પત્તિ અને અભ્યાસક્રમની અગ્રિમ બાબતોને ધ્યાને લઈ નિર્માણ કરેલ હોવાથી પુસ્તિકાના વિષયવસ્તુના દરેક ઉદાહરણોનો પૂર્ણ મહાવરો વિદ્યાર્થી દ્વારા સમયમર્યાદામાં થાય તે જરૂરી છે.
- આપે આ પુસ્તિકાનો ઉપયોગ ગત વર્ષના પાઠ્યપુસ્તક સાથે રાખી કરવાનો છે. આ પુસ્તિકાનો કઈ રીતે ઉપયોગ કરવો તે અંગે આપના શિક્ષક દ્વારા પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે.
- આ પુસ્તિકાના વિષયવસ્તુ આધારિત સમજ નિર્માણ કરવામાં સહાયક વિડીઓ સામગ્રી પણ નિર્માણ થયેલ છે જેથી તેનું પ્રસારણ ટીવી, મોબાઈલ અને અન્ય ડીજીટલ માધ્યમો દ્વારા પ્રસારિત થનાર છે. તારીખવાર ચોક્કસ સમયપત્રક પ્રમાણે વિદ્યાર્થીઓ પ્રસારણ ધ્યાનથી નિહાળે તે જરૂરી છે.
- એપિસોડનાં પ્રસારણ દરમ્યાન **‘જ્ઞાનસેતુ બ્રીજકોર્સ-ક્લાસરેડીનેસ’** પુસ્તિકામાંથી શક્ય હોય તેટલા દ્રષ્ટાંતની સમજ આપવાનો પ્રયાસ તજજ્ઞ દ્વારા થશે પરંતુ પુસ્તિકાના અન્ય બાકી રહેતા ઉદાહરણોનો મહાવરો વિદ્યાર્થીએ જાતે વાલી / મોટા ભાઈબહેન / શિક્ષકની મદદથી કરવાનો રહેશે.

(પ્રકાશ કે. ત્રિવેદી)
સચિવ, સમગ્ર શિક્ષા

અનુક્રમણિકા

૧.	ચાલો યાદ કરીએ...	૧
૨.	કદમ - ૧	૭
૩.	કદમ - ૨	૧૧
૪.	કદમ - ૩	૧૪
૫.	કદમ - ૪	૧૯
૬.	કદમ - ૫	૨૪
૭.	કદમ - ૬	૨૮
૮.	કદમ - ૭	૩૨
૯.	કદમ - ૮	૩૭
૧૦.	કદમ - ૯	૪૧
૧૧.	કદમ - ૧૦	૪૫
૧૨.	કદમ - ૧૧	૪૯
૧૩.	કદમ - ૧૨	૫૩
૧૪.	કદમ - ૧૩	૫૭
૧૫.	કદમ - ૧૪	૬૧
૧૬.	કદમ - ૧૫	૬૫
૧૭.	ચાલો, ચકાસીએ	૬૯

ચાલો યાદ કરીએ...

પ્રશ્ન-૧. આપેલા ચિત્રમાં રંગ પૂરો અને પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

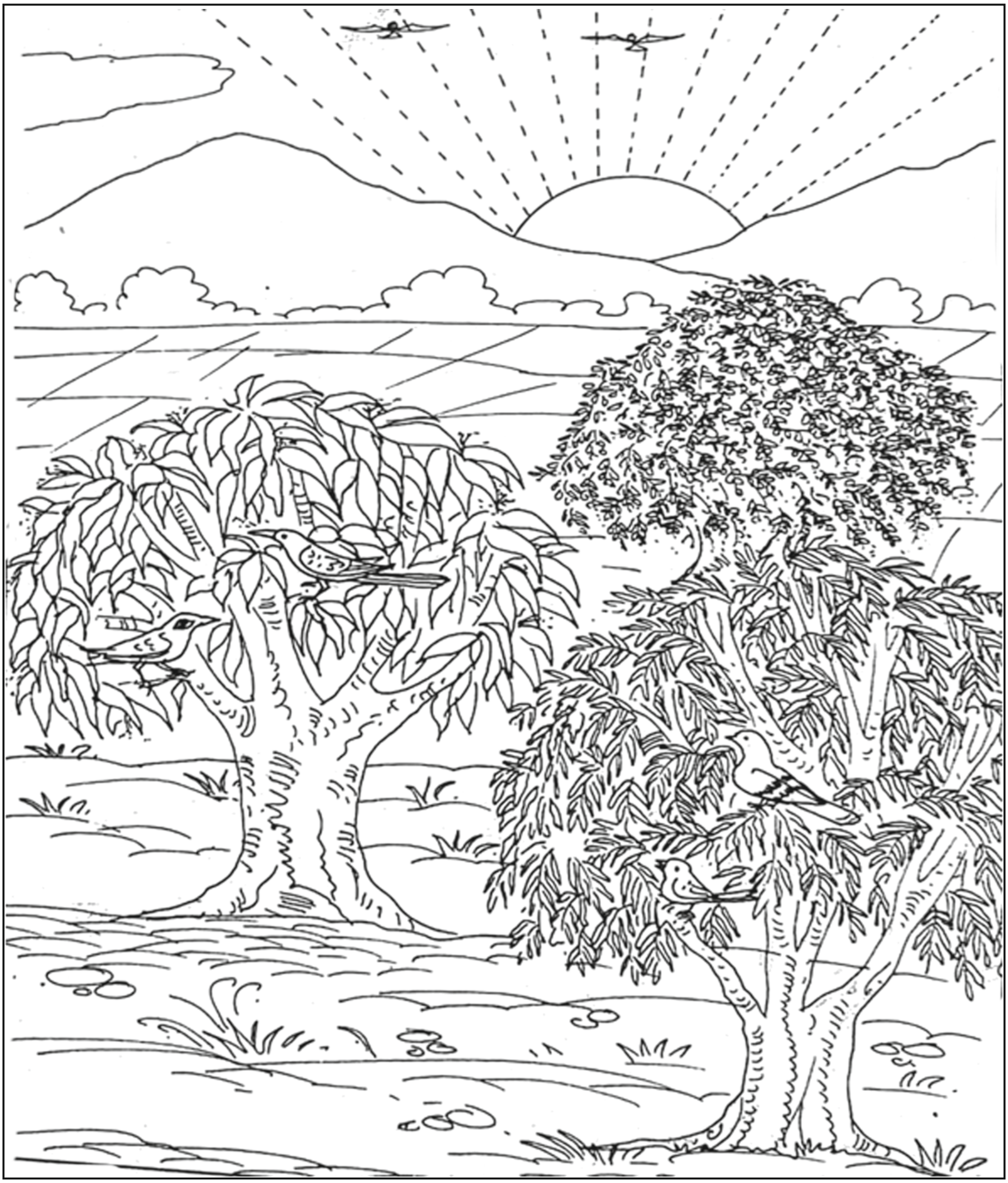

૧. સૂર્યોદય સમયે પ્રકૃતિમાં શો ફેરફાર જોવા મળે છે ?

૨. આકાશમાં ખૂબ ઊંચે કયાં કયાં પક્ષીઓ ઊડી શકે ?

૩. સૂર્યનાં કિરણો ધરતી પર પડતાં ધરતી કેવી લાગે છે ?

૪. સવારે વહેલા ઊઠી કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરવી જોઈએ ?

૫. વૃક્ષો આપણને કેવી રીતે ઉપયોગી છે ?

પ્રશ્ન-૨. નીચેનાં વાક્યોનું સુંદર અક્ષરે અનુલેખન કરો.

૧. વરસાદ ધોધમાર વરસે છે.

૨. સુઘરીનો માળો સુંદર હોય છે.

૩. આજે મારો જન્મ દિવસ છે.

૪. હું રોજ સૂર્યોદય પહેલાં ઊઠી જાઉં છું.

૫. સાધુ-મહાત્માએ આશીર્વાદ આપ્યા.

૬. વસંતઋતુમાં સુંદર ફૂલ ખીલી ઊઠે છે.

પ્રશ્ન-૩. ધોરણ-૩ના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી તમને ગમતું કાવ્ય અહીં લખો.

પ્રશ્ન-૪. ધોરણ-૩ના ગુજરાતીના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી તમને ગમતા પાઠનો પાંચ લીટીનો ફકરો અહીં લખો.

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. પાઠ્યપુસ્તકને આધારે કૌંસમાંથી પાત્રો અને તેમને લગતી યોગ્ય વિગત શોધી લખો.

(સૌને છેતરી જાય, વાદળાં, ટીકુબહેન, ચાંદાને પાણીમાંથી બહાર કાઢવાની વાત, શિયાળ, આકાશમાં ફરવાનું મન, મોન્ટી, વાંચનના શોખીન)

૧. ____________ ____________________

૨. ____________ ____________________

૩. ____________ ____________________

૪. ____________ ____________________

પ્રશ્ન-૬. ઉદાહરણ જુઓ, સમજો અને લખો.

ઉદાહરણ : બીલેજ - જલેબી

ડીલાબિ - ____________

ખીમાધમ - ____________

રિયેળના - ____________

યચરિપ - ____________

રોતકૂ - ____________

પ્રશ્ન-૭. માગ્યા મુજબ કરો.

૧. ત્ર પર ⬭ કરો.

ત્રાજવું ચરિત્ર ત્રિકમ

૨. ક્ર પર ⬭ કરો.

ક્રમ વિક્રમ ક્રિયા

૩. દ્ર પર ⬭ કરો.

દરિદ્ર દ્રવ્ય ચંદ્ર

૪. ટ્ર પર ⬭ કરો.

રાષ્ટ્ર ઈલેક્ટ્રિક ટ્રેન

૫. સૃ પર ⬭ કરો.

સૃજન સરીસૃપ સૃષ્ટિ

પ્રશ્ન-૮. તમને ગમતું કોઈપણ એક ચિત્ર અહીં ચોંટાડો.

પ્રશ્ન-૮. ઉદાહરણ મુજબ લખો.

ઉદાહરણ : સૈનિક - સૈનિકો

છોકરો - ____________

છોકરી - ____________

____________ - પારેવાં

સોટી - ____________

દડો - ____________

____________ - ચકલીઓ

બાળક - ____________

____________ - ટોપીઓ

પ્રશ્ન-૯. સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

પરિવાર - ____________

આંખ - ____________

ધરતી - ____________

નવાઈ - ____________

ઝાડ - ____________

પ્રશ્ન-૧૦. વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો.

પુણ્ય × ____________

અંધારું × ____________

લાભ × ____________

દેશ × ____________

દૂર × ____________

કદમ-૧

પ્રશ્ન-૧. ગુજરાતી ધોરણ-૪ના પાઠ્યપુસ્તકના મુખપૃષ્ઠ પરનું ચિત્ર જોઈ નીચેનાં વાક્યો સાચાં છે કે ખોટાં તે લખો. ખોટાં વાક્ય સુધારીને ફરીથી લખો.

૧. વિદ્યાર્થીઓ એકાગ્રતાથી પ્રભુની પ્રાર્થના કરી રહ્યાં છે.

___

૨. પ્રાર્થના ગુરુજી કરાવી રહ્યા છે.

___

૩. આ ચિત્ર વર્ગખંડનું છે.

___

૪. વિદ્યાર્થીઓની પ્રભુભક્તિ જોઈ ગુરુજી આશ્ચર્યચક્તિ થઈ ગયા છે.

___

૫. બાળકોએ રંગબેરંગી પોશાક પહેર્યો છે.

___

૬. શાળાની ઑફિસ અને વર્ગખંડોના દરવાજા બંધ છે.

___

૭. બધાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રાર્થના શાળાની બાલિકા કરાવી રહી છે.

___

૮. શાળાનું વાતાવરણ ઘોંઘાટભર્યું જણાય છે.

___

૯. શાળાના વિદ્યાર્થીઓ તોફાન-મસ્તી કરે છે.

____

પ્રશ્ન-૨. 'નાવડી ચાલી' વાર્તાચિત્રના આધારે નીચેના શબ્દ કોષ્ટકમાંથી પશુપંખીઓનાં નામ શોધો અને તેમના વિશે એક એક વાક્ય લખો.

ના	ધી	ભ	મ	રો
જિ	દે	ડ	કો	ફ
કી	ડી	ઉં	વ	પી
લો	ગ	દ	બુ	લું
મા	થ	ર	ઝ	તા

૧. ____________

____

૨. ____________

____

૩. ____________

____

૪. ____________

____

૫. ____________

____

પ્રશ્ન-૩. 'નાવડી ચાલી' એકમમાંથી તમને ગમતાં પાંચ વાક્યો લખો.

૧. ____

૨. ____

૩. ____

૪. ____

૫. ____

પ્રશ્ન-૪. પાઠ્યપુસ્તકના એકમ 'નાવડી ચાલી'ના ચિત્રો જોઈ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

૧. દેડકાએ પાણીમાંથી માથું કેમ બહાર કાઢ્યું હશે ?

____

____

૨. પીલું, ઉંદર, કીડી, દેડકો અને ભમરામાંથી કોને કોને તરતા આવડતું હતું ?

____

____

૩. પીલું, ઉંદર, કીડી અને ભમરાને શા માટે ખરાબ લાગ્યું ?

____

____

૪. ઉંદરે નાવડી બનાવવા નારિયેળની કાચલી પર પસંદગી કેમ ઉતારી ?

____

____

૫. પીલું પાંદડાના બદલે બીજું શું લાવી શક્યું હોત ? કેમ ?

____

____

પ્રશ્ન-૫. તમારા ઘરની બારીમાંથી બહાર દેખાતા દશ્યનું પાંચ વાક્યમાં વર્ણન કરો.

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૬. 'નાવડી ચાલી' ચિત્રવાર્તાના આધારે પાત્રો ઓળખો અને લખો.

૧. તે પાણીમાંથી બહાર કૂદી પડ્યું. ______________

૨. તે ઝડપથી એક પાંદડું લઈ આવ્યું. ______________

૩. તે નારિયેળની કાચલી લઈ આવ્યો. ______________

૪. તે સ્વભાવે સ્વાર્થી જણાયો. ______________

પ્રશ્ન-૭. પાણીમાં રહેતા પાંચ પ્રાણીઓનાં નામ લખો અને તેમને શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો.

૧. ______________

૨. ______________

૩. ______________

૪. ______________

૫. ______________

શબ્દકોશનો ક્રમ

૧. __________ ૨. __________ ૩. __________ ૪. __________ ૫. __________

કદમ-૨

પ્રશ્ન-૧. તમને ગમતાં શાકભાજીનાં ચિત્રો દોરી રંગ પૂરો.

પ્રશ્ન-૨. ઉપરના દરેક ચિત્ર વિશે એક એક વાક્ય લખો.

૧. ____________________

૨. ____________________

૩. ____________________

૪. ____________________

પ્રશ્ન-૩. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ટમેટું ફ્રીજમાં ખુશ છે કે દુઃખી ? શા માટે ?

____

____

૨. ટમેટાં સિવાય ફ્રીજમાં કોને કોને ઠંડી લાગતી હશે ?

____

____

૩. ટમેટું બંડી પહેરાવવા દૂધીમાસીને કેમ વિનવણી કરે છે ?

____

____

૪. તમે મિત્રો સાથે કઈ કઈ રમત રમો છો ? ક્યારે ?

____

____

૫. સૂરજનો તડકો કેમ મીઠો લાગે ?

____

____

પ્રશ્ન-૪. નીચેનો ભાવ દર્શાવતી પંક્તિઓ કવિતામાંથી શોધીને લખો.

ઉદાહરણ : ટમેટું કહે છે કે હું ફ્રીજમાં ઠરી જાઉં છું.

<u>કહે ટમેટું મને ફ્રીજમાં બહુ લાગે છે ઠંડી.</u>

૧. સવારનો તડકો મીઠો લાગે છે.

____

૨. ફ્રીજમાં હૂંફનું નામ નથી.

____

૩. મૂળાએ ટમેટાંને ટપલી મારી.

____

૪. સડક પાર કરીને કિરણો આવ્યાં.

____

પ્રશ્ન-૫. 'ઠંડી' કવિતા માટે તમને ચિત્ર મૂકવાનું કહેવામાં આવે તો તમે કેવા પ્રકારનું ચિત્ર મૂકશો.

ઉદાહરણ : ફ્રીજમાં મુકેલું ટમેટું ઠંડીથી થરથર ધ્રૂજતું હોય તેવું ચિત્ર.

૧. ____

૨. ____

૩. ____

પ્રશ્ન-૬. કાવ્યની અધૂરી પંક્તિઓને પૂર્ણ કરો.

૧. આના કરતાં હતાં ____________________

૨. અહીં તો બસ છે ____________________

૩. ત્યાં દરવાજો ખૂલ્યો ____________________

૪. દડદડ કરતું ગયું ____________________

૫. કહે ટામેટાં રાજા ____________________

પ્રશ્ન-૭. ઉદાહરણ મુજબ શબ્દો લખો.

ઉદાહરણ : દડદડ

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

કદમ-૩

પ્રશ્ન-૧. નીચેના ખાનામાં વિવિધ ધર્મસ્થાનોનાં ચિત્રો મેળવીને ચોંટાડો.

પ્રશ્ન-૨. તમે લગાવેલ દરેક ચિત્ર માટે એક એક વાક્ય લખો.

૧. ______________________________

૨. ______________________________

૩. ______________________________

૪. ______________________________

પ્રશ્ન-૩. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. દરેક ધર્મનો સંદેશ કેવો હોય છે ?

---

૨. શેખ અબ્દુલ્લા બાબતે તમારો શો અભિપ્રાય છે ?

---

૩. ધાર્મિકવૃત્તિ ધરાવતા માણસોમાં કેવા ગુણો જોવા મળે છે ?

---

૪. શેખ અબ્દુલ્લાની વાત સાંભળી અલી બેભાન જેવા કેમ થઈ ગયા ?

પ્રશ્ન-૪. સમાન અર્થ ધરાવતા વાક્યો પાઠમાંથી શોધીને લખો.

૧. બેય દેવદૂત ગાયબ થઈ ગયા.

---

૨. કશું કર્યા વિના પુણ્ય ના મળે.

૩. શેખ અબ્દુલ્લાએ ભગવાનનો પાડ માન્યો.

૪. પડોશીનાં બાળકો ભૂખ્યાં હતાં.

૫. યાત્રા માંડવાળ કરી.

પ્રશ્ન-૫. કૌંસમાં આપેલ શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને એક ફકરો લખો.

(ખુદા, વિચાર, હજ, પુણ્ય, પૈસા, સમય, ઈચ્છા, ખુશાલી, શહેર, પવિત્ર, માણસ, મુશ્કેલી)

પ્રશ્ન-૬. નીચે લંબગોળમાં કેટલાક સમાનાર્થી અને વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો ભેગા થઈ ગયા છે તે શબ્દોની યોગ્ય જોડ લખો.

ગરીબ ફરિશ્તો

મુશ્કેલી દાનવ મરણ

નયન ફૂલ પાપ તકલીફ

અમીર જીવન દેવ આંખ

પુષ્પ દેવદૂત પુણ્ય

સમાનાર્થી શબ્દો :

____

____

____

____

વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો :

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૭. ઉદાહરણ મુજબ તમારા નામના પહેલા અક્ષરથી એક શબ્દ બનાવો તેના છેલ્લા અક્ષરથી પણ શબ્દ બનાવો એમ પાંચ શબ્દો બનાવો.

ઉદાહરણ : રમેશ શરણાઈ ઈશાન નમાજ જમરૂખ

____

____

____

____

____

- ઉપરોક્ત શબ્દનો ઉપયોગ કરી વાક્ય બનાવો.

૧. ______________________________

૨. ______________________________

૩. ______________________________

૪. ______________________________

૫. ______________________________

કદમ-૪

પ્રશ્ન-૧. ચિત્ર જોઈ તેના વિશે સાત-આઠ વાક્યો લખો.

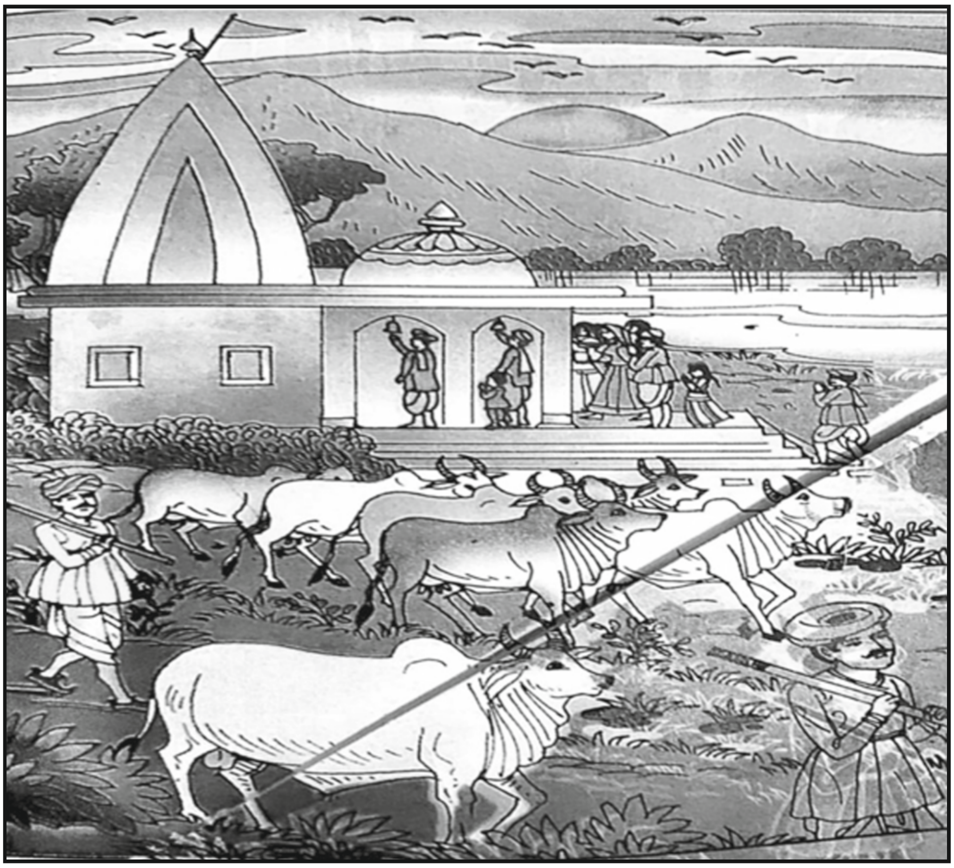

પ્રશ્ન-૨. 'લાખો વણજારો' પાઠમાંથી તમને ગમતાં પાંચ વાક્યો લખો.

૧. ______________________________

૨. ______________________________

૩. ______________________________

૪. ______________________________

૫. ______________________________

પ્રશ્ન-૩. કૌંસમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો.

(તપાસ, હજારો, પાછો, ધોતિયું, શેઠ, પગેરું, રાતે, જોડે, ધ્યાન)

પછી તો એવું બન્યું કે __________ ને ઘેર એક __________ ખાતર પડ્યું. __________ની ચોરી થઈ. ચારેકોર __________ ચાલી. ડાઘિયો બધાની __________ જ હતો, થોડે આગળ જાય ને __________ આવે. પણ એના તરફ કોઈનું __________ જાય તો ને ? આગળ __________ન મળ્યું એટલે કંટાળીને સૌ પાછા વળતા હતા. ત્યાં ડાઘિયાએ વાણિયાનું __________ મોઢામાં પકડીને ખેંચવા માંડ્યું.

પ્રશ્ન-૪. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. લાખા અને ડાઘિયાનો સંબંધ વર્ણવો.

____

____

____

૨. ડાઘિયાએ વાણિયાનું ધોતિયું મોઢામાં પકડીને કેમ ખેંચ્યું હશે ?

____

____

૩. વાણિયાએ ડાઘિયાને વહેલો શા માટે મુક્ત કર્યો ?

---

૪. લાખાએ ડાઘિયાને ફિટકાર કેમ આપ્યો ?

---

૫. લાખાએ સરોવર કેમ બંધાવ્યું ?

પ્રશ્ન-૫. આપેલ જાહેરાત વાંચી પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે ચિત્રસ્પર્ધા

ચિત્રસ્પર્ધા માટેના વિષય

૧. શ્રમનું ગૌરવ   ૨. સ્વચ્છ ભારત

સ્થળ : દાવડ પ્રા. શાળા, તા. ઈડર, જિ. સાબરકાંઠા

તારીખ : ૦૧/૦૧/૨૦૨૧   સમય : સાંજના ૪ થી ૫

⇒ આ સ્પર્ધા બે વિભાગમાં યોજાશે.

૧. ધોરણ ૩ થી ૫ માટે   ૨. ધોરણ ૬ થી ૮ માટે

⇒ ઈનામ (પ્રત્યેક વિભાગના ટોચના ૩ વિજેતાઓ માટે)

૧. ૫૦૦/-   ૨. ૩૦૦/-   ૩. ૨૦૦/-

નોંધ : સ્ટેશનરી શાળા તરફથી આપવામાં આવશે તથા ભાગ લેનાર દરેક વિદ્યાર્થીને પ્રોત્સાહક ઈનામ આપવામાં આવશે.

૧. ચિત્રસ્પર્ધા કોણ યોજશે ?

___

___

___

૨. ચિત્રસ્પર્ધાના વિષય કયા કયા છે ?

___

___

૩. તમારા પપ્પા આ સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ શકશે ? શા માટે ?

___

___

૪. વિનયને ઈનામરૂપે ૨૦૦ રૂ. મળ્યા તો વિનયનો કયો ક્રમ હશે ?

___

___

___

૫. ચિત્રસ્પર્ધામાં ભાગ લેનાર વિદ્યાર્થીઓને શું ફાયદો થશે ?

___

___

પ્રશ્ન-૬. ઉદાહરણ મુજબ આપેલ શબ્દોને લાગુ પડતાં બીજા શબ્દો લખો.

ઉદાહરણ : વિદ્યાર્થી - પુસ્તક, દફતર, પેન્સિલ

૧. ખેડૂત : ________ , ________ , ________

૨. રસોડું : ____________ , ____________ , ____________

૩. આકાશ : ____________ , ____________ , ____________

૪. મેળો : ____________ , ____________ , ____________

૫. દવાખાનું : ____________ , ____________ , ____________

પ્રશ્ન-૭. 'લાખો વણજારો' પાઠમાં વપરાયેલા રૂઢિપ્રયોગો અહીં લખો અને તેનો વાક્યમાં ઉપયોગ કરો.

૧. ____________

____

૨. ____________

____

૩. ____________

____

૪. ____________

____

૫. ____________

____

કદમ-૫

પ્રશ્ન-૧. તમને ગમતાં પ્રાણીઓનાં ચિત્રો દોરો, તેમનું નામ લખો અને તેમના વિશે ઉખાણું લખો.

ઉખાણું ૧. ______________________

____

____

____

____

ઉખાણું ૨. ______________________

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૨. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. બાળપણમાં ઉખાણાં અને વાર્તાઓ કોની પાસેથી વધુ સાંભળવા મળે ?

___

___

૨. સવાર અને બપોરનાં તડકામાં તમારા પડછાયામાં શો ફેરફાર થાય છે ?

___

___

૩. જોગીને કેવી રીતે ઓળખી શકાય ?

___

___

___

૪. કમ્પ્યુટરની શી વિશેષતા હોય છે ?

___

___

___

પ્રશ્ન-૩. નીચેના ઉખાણાં વાંચો, વિચારો અને તે કોણ છે તે કહો / લખો.

૧. એક પક્ષી એવું, જે દરિયે ડૂબકી મારે;

વળી ઊંચું કૂદે, ને દરિયાકિનારે રહે.

___

૨. એક જનાવર ઈતું, તે પૂંછડે પાણી પીતું.

___

૩. છ પગવાળી હું, મીઠાશ લાગે પ્યારી;

બે પાંખવાળી, બધી જગ્યાએ હાજર.

____

૪. મા ધોળીને બચ્ચાં કાળાં, માં મરે તો બચ્ચાં વહાલાં.

____

૫. પીઠે મારે ઢેકો, ને ઊંચી છે ડોક;

વાહન તરીકે રાખે, મને રણના લોક.

____

પ્રશ્ન-૪. એકમ આધારે અધૂરાં ઉખાણાં પૂર્ણ કરો.

૧. સવારે આવે ______________________________

____

૨. રહે વૃક્ષ પર ______________________________

____

____

____

૩. દુનિયા આખી ______________________________

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. પેજ-૨૬ પર આપેલ કોષ્ટકમાંથી નીચે આપેલ શબ્દના સમાનાર્થી શબ્દ લખો.

દિવસ	______________	આકાશ	______________
માણસ	______________	પક્ષી	______________
દુનિયા	______________	ઉત્તર	______________

ની	મા	જ	ગ	ત
ચે	ન	વા	લી	દિ
પી	વ	બ	ગુ	ન
સાં	હો	મા	પં	ગ
દ	હા	ડો	ખી	ન

પ્રશ્ન-૬. તમે શોધેલા સમાનાર્થી શબ્દનો ઉપયોગ કરી ફકરો લખો.

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૭. જરૂરી અક્ષર ઉમેરી અર્થપૂર્ણ શબ્દ બનાવો.

ઉદાહરણ : ____દડું - પાંદડું　　　પરિવા____ - પરિવાર

____રિયેળ - ______________　　　પડછા____ - ______________

____રસાદ - ______________　　　શાકભા____ - ______________

____કલીફ - ______________　　　દરવા____ - ______________

કદમ-૬

પ્રશ્ન-૧. ચિત્ર જુઓ અને નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. આ ચિત્ર કઈ હોનારતનું છે ?

૨. કિનારા પરના માણસો શું કરી રહ્યા હશે ?

૩. હોનારતનો ભોગ કોણ બન્યું છે ?

૪. તેને બચાવવા કોણે સાહસ કર્યું છે ?

૫. નદીમાં ભારે પૂર આવ્યું છે તો ગામનાં લોકો બહારગામ કેવી રીતે જઈ શકશે ?

પ્રશ્ન-૨. 'કલાકારની ભૂલ' એકમમાંથી તમને ગમતાં પાંચ વાક્યો લખો.

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

પ્રશ્ન-૩. નીચેના પ્રશ્નોના વિચારીને જવાબ લખો.

૧. શિલ્પીના મામા મૂર્તિને શા માટે આગ્રહ કરતા હતા ?

૨. મોહને કઈ તરકીબ વિચારી કાઢી ?

૩. મોહનને લેવા આવેલ દૂતને શી નવાઈ લાગી ?

૪. યમરાજ કેમ ગુસ્સે થયા ?

____

____

૫. દૂતે મોહનને કેવી રીતે ઓળખી કાઢ્યો ?

____

____

પ્રશ્ન-૪. ખોટા શબ્દને છેકી ફકરો વાંચો અને ફરીથી લખો.

મોહન અદ્ભૂત અને આબેહૂબ મૂર્તિઓ બનાવનાર / વેચનાર એક શિલ્પી હતો. મોહને ઘરના દ્વાર પાસે ચોકીદાર / ભગવાનની મૂર્તિ બનાવી તો નોકર / ચોર ભાગી ગયા હતાં. સમય જતાં એ યુવાન / વૃદ્ધ થવા લાગ્યો. મોહનને લઈ આવવા રાજાએ / યમરાજે પોતાના નોકર / દૂતને મોકલ્યો. દેવદૂત મોહનને ઉપાડી / પકડીને લઈ ગયો.

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. કલાકારની ભૂલ એકમમાંથી જોડાક્ષરવાળા પાંચ શબ્દો લખો અને તેમનો વાક્યમાં ઉપયોગ કરો.

૧. ____________ ૨. ____________ ૩. ____________

૪. ____________ ૫. ____________

૧. ______________________________

૨. ______________________________

૩. ______________________________

૪. ______________________________

૫. ______________________________

પ્રશ્ન-૬. સાચી જોડણીવાળા શબ્દ પર ⬭ કરો.

મૂર્તિ	મુર્તિ
શીલ્પી	શિલ્પી
ઉઠ્યો	ઊઠ્યો
કીંમત	કિંમત
શાંતિ	શાંતી
દૂત	દુત

કદમ-૭

પ્રશ્ન-૧. નીચેનાં વાર્તાચિત્રો જુઓ અને તમારા શબ્દોમાં વાર્તા લખો.

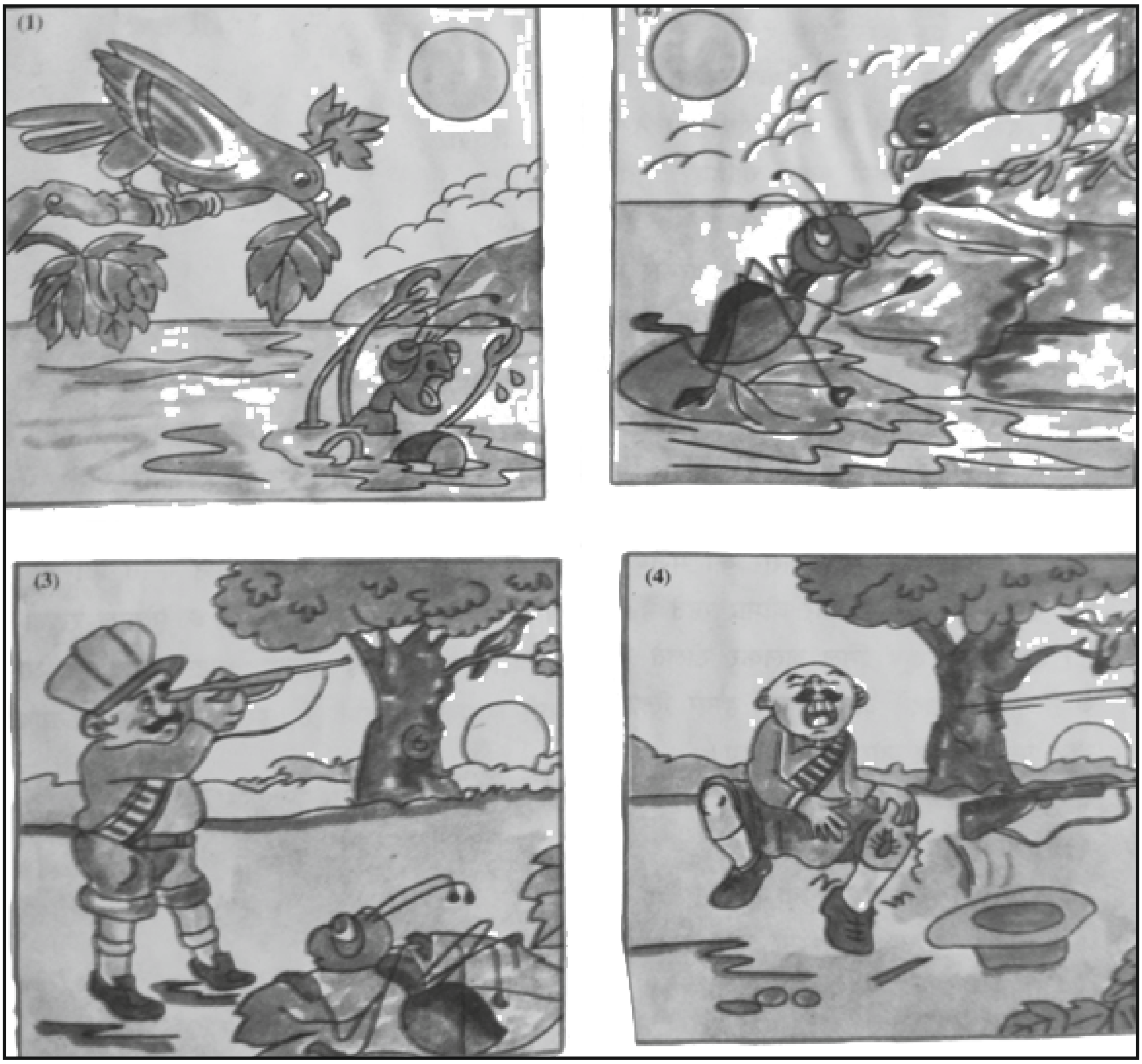

પ્રશ્ન-૨. કાવ્યમાં રાતા રંગનું વર્ણન ક્યાં ક્યાં કરવામાં આવ્યું છે ?

પ્રશ્ન-૩. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ વિચારીને લખો.

૧. સ્ત્રીઓ માથામાં સેંથો કેમ પૂરે છે ?

૨. દરિયા કિનારાના હોજ રાતા કેમ દેખાય છે ?

૩. પાળિયા કેમ બનાવવામાં આવે છે ?

---

૪. ભાભલડી ક્યાં છે ? તેનાં દાંત કેવા છે ?

પ્રશ્ન-૪. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ પૂર્ણ કરો.

૧. એક ડાળ માથે ______________________

____

____

૨. એક માત કાખે ______________________

____

____

૩. એક આભ માથે ______________________

____

____

પ્રશ્ન-૫. ઉદાહરણ મુજબ અંતે 'ડી' અને 'ડું' આવે તેવા શબ્દો બનાવો.

ઉદાહરણ : ચૂંદલડી રમકડું

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

પ્રશ્ન-૬. પાંચ ગામનાં નામની યાદી બનાવો અને તેમને શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો.

______________ ______________

______________ ______________

____

પ્રશ્ન-૧. નીચેનો પત્ર જુઓ અને પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

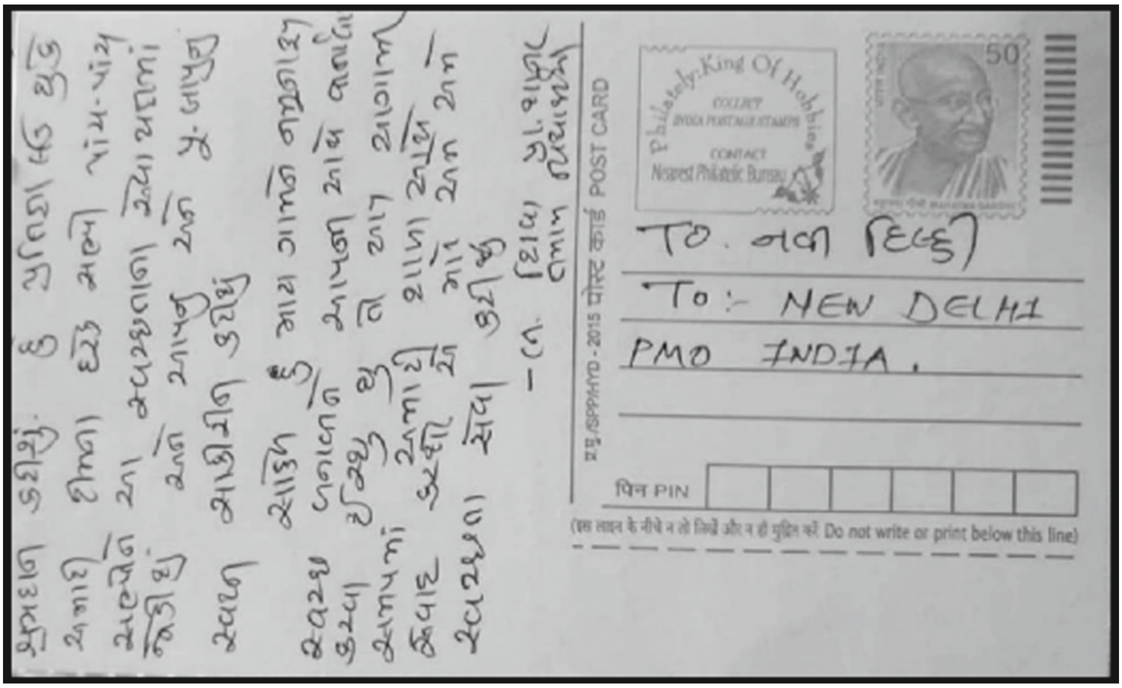

૧. પત્રલેખનના આ નમૂનાને આપણે કયા નામથી ઓળખીએ છીએ ?

___

___

૨. પત્ર છાપેલા અક્ષરોમાં છે કે લખેલા ? આ લખાણ તમને કેવું લાગ્યું ?

___

___

૩. પત્ર પરની ટપાલ ટિકિટ પર કોનું ચિત્ર છે ?

___

૪. સંદેશો મોકલવા પત્ર સિવાય બીજા કયા કયા માધ્યમોનો ઉપયોગ થાય છે ?

___

૫. પત્ર ક્યાં મોકલવામાં આવ્યો છે ?

૬. પત્ર કોનાં દ્વારા લખવામાં આવ્યો છે ?

૭. પત્રમાંની વિગત વાંચતા કયા વિષય પર પત્ર લખાયેલ છે ?

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. આપણે એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ સંદેશો ઝડપથી પહોંચાડવા શાનો ઉપયોગ કરીએ છીએ ?

૨. તમારા કાકાને પત્ર લખો છો તો શું સંબોધન કરશો ?

૩. પત્રમાં પોતાનું નામ, સરનામું, તારીખ પત્રના મથાળે કઈ બાજુ લખાય ?

૪. આપણાથી નાના હોય તેમના માટે સંબોધનમાં શું લખાય ?

૫. પત્ર વાંચવા-લખવાની મજા ક્યારે આવે ?

____

____

પ્રશ્ન-૩. નીચેના શબ્દોનો ઉપયોગ પાઠમાંના વાક્યોમાં થયો હોય તેવાં એક એક વાક્ય લખો.

વર્ગશિક્ષક વંદન ટપાલી પરિવાર સંબોધન

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૪. રજાચિઠ્ઠી પૂર્ણ કરો.

નામ ______________

સરનામું ______________

તારીખ ______________

પરમ પૂજ્ય ______________

____

સવિનય જણાવવાનું કે મારે .... હોવાથી હું તારીખ .... થી .... સુધી દિન - .... શાળામાં ભણવા આવી શકું તેમ નથી. તો મારી .... પૂરવા મહેરબાની કરશો. હું ધોરણ .... ભણું છું. મારો હાજરીપત્રક નંબર .... છે.

લિ. આપનો ....

....

પ્રશ્ન-૫. તમારા બહારગામ રહેતા મિત્રને તમારું પૂરું સરનામું જણાવો.

પૂરું નામ ______________________________

ઘર નંબર ______________________________

શેરી/મહોલ્લો/સોસાયટી ______________________________

ગામ/શહેર ______________________________

તાલુકો ______________________________

જિલ્લો ______________________________

રાજ્ય ______________________________

પિનકોડ ______________________________

પ્રશ્ન-૬. પત્રલેખનમાં લેવાની કાળજી બાબતે કૌંસમાંના શબ્દોનો ઉપયોગ કરી ફકરો પૂર્ણ કરો.

(અંતર, ભાષાકીય, ઘૂંટેલા, વ્યવસ્થિત, જાડાપાતળા, વળાંક, છેકછાક, વિરામચિહ્નો, અક્ષરો)

લખાણના બધા જ .... મરોડદાર, ... અને યોગ્ય રીતે લખાયેલા હોય. બધા જ અક્ષરો અને શબ્દો .... લીટીમાં લખેલા હોય. બે અક્ષર વચ્ચે તેમજ બે લીટી વચ્ચે યોગ્ય અને એકસરખું .... રાખેલું હોય. અક્ષરો ઘૂંટેલા .... ન હોય કે લખાણમાં .... ન હોય. અક્ષરોનો .... એકસરખો જ હોય. .... નો યોગ્ય ઉપયોગ થયો હોય. લેખનમાં .... ભૂલો ન હોવી જોઈએ.

પ્રશ્ન-૭. પત્ર લખવાની મજા ! પાઠમાંથી તમને ગમતા પાંચ શબ્દો લખો અને તેમને શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો.

____________________ ____________________ ____________________

____________________ ____________________

કદમ-૯

પ્રશ્ન-૧. નીચેનું ચિત્ર જોઈ તેના વિશે સાત - આઠ વાક્યો લખો.

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. કવિ ચાંદામાં શું હોવાની કલ્પના કરે છે ?

૨. કાવ્યમાં કવિ સૂરજ વિશે શું કહે છે ?

૩. આભલાની ચૂંદડી કેવી છે ?

૪. કવિને ગાય વિશે શો પ્રશ્ન થાય છે ?

૫. કવિ આંખની શું વિશેષતા વર્ણવે છે ?

પ્રશ્ન-૩. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ પૂર્ણ કરો.

૧. હું તો પૂછું કે આંબલાની ____________________

____

૨. વળી પૂછું કે આભની ____________________

____

૩. વળી પૂછું કે નવલખ ____________________

____

પ્રશ્ન-૪. આ કાવ્યમાં દસ દિશાઓની વાત કરવામાં આવી છે તે દસ દિશાઓ જણાવો.

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

પ્રશ્ન-૫. એક જ શબ્દના એક કરતાં વધુ સમાનાર્થી હોય તેવા તમને ગમતા શબ્દો અને તેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો.

ઉદાહરણ : આભ - આકાશ, નભ

____________________ - ____________________ , ____________________

____________________ - ____________________ , ____________________

____________________ - ____________________ , ____________________

____________________ - ____________________ , ____________________

____________________ - ____________________ , ____________________

પ્રશ્ન-૬. બંને શબ્દો આવી જાય તે મુજબ વાક્ય બનાવો.

ઉદાહરણ : પલંગ, દરિયો

વાક્ય : સ્વપ્નમાં મેં દરિયામાં પલંગને ડૂબતાં જોયો.

૧. નદી, વિમાન

---

૨. બંદૂક, હાથી

---

૩. કમ્પ્યુટર, સાપ

---

૪. મોબાઈલ, વાંદરો

---

૫. કીડી, શહેર

પ્રશ્ન-૭. 'હું તો પૂછું' કાવ્યમાંથી દીર્ઘ 'ઈ' વાળા દસ શબ્દો શોધીને લખો.

______________	______________
______________	______________
______________	______________
______________	______________
______________	______________

કદમ-૧૦

પ્રશ્ન-૧. નીચેની નિમંત્રણ પત્રિકા વાંચો અને પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

પાંચમો રાષ્ટ્રીય પુસ્તક મેળો

ઉદ્‌ઘાટ્‌ન સમારોહ

રાષ્ટ્રીય પુસ્તક મેળાનું આયોજન તારીખ : ૫ મે, ૨૦૨૧ના દિને રાખેલ છે,

તો આપ સૌ વાચકોને પધારવા અમારું નિમંત્રણ છે.

પ્રવેશ : નિઃશુલ્ક રહેશે.

સ્થળ : બાયપાસ રોડ, મોડાસા.

આયોજક :

અરવલ્લી વાંચનાલય મંડળ,

મોડાસા.

ઑફર : કોઈપણ બે પુસ્તકની ખરીદી પર એક સો રૂપિયાનું પુસ્તક ફ્રી મેળવો.

આ ઑફર ફક્ત ધાર્મિક પુસ્તકો પર જ લાગુ પડશે.

૧. ઉપરોક્ત પુસ્તક મેળા પહેલા અરવલ્લી વાંચનાલય મંડળ દ્વારા કેટલા પુસ્તક મેળાનું આયોજન થયું છે ?

___

___

૨. ધાર્મિક એટલે શું ?

___

૩. આ પુસ્તક મેળાનું આયોજન કોણે અને ક્યાં કર્યું છે ?

___

___

૪. રાષ્ટ્રીય એટલે શું ?

૫. રાષ્ટ્રીય પુસ્તક મેળાની મુલાકાત લેનારે કેટલી ટિકિટ લેવી પડશે ?

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. અકબરના મતે હોશિયાર માણસોને કેવી રીતે ઓળખી શકાય ?

૨. અકબરે બીરબલને મૂરખના સરદારોને શોધવા કેટલી મુદત આપી ?

૩. કબાટની પહોળાઈ કેટલી હતી ? કેવી રીતે માપી હશે ?

૪. બીરબલે અકબર અને પોતાને શા માટે મૂર્ખ ગણાવ્યા ?

૫. દરબારીએ બીરબલને સજા કરવાની કેમ ભલામણ કરી ?

પ્રશ્ન-૩. તમને ગમતો રમૂજી ટૂચકો લખો.

પ્રશ્ન-૪. નીચેની વ્યક્તિઓએ શું કર્યું હોત તો તેઓની ગણતરી મૂરખના સરદારોમાં ન થઈ હોત ?

૧. ઘાસના ભારાવાળો ઘોડેસવાર.

૨. કાદવમાં પડેલો પહોળા હાથવાળો માણસ.

૩. રેતીમાં વીંટી દાટનાર માણસ.

૪. બાદશાહ અકબર.

પ્રશ્ન-૫. ઉદાહરણ મુજબ આગળ અને પાછળથી વાંચતા સરખા લાગે તેવા શબ્દો લખો.

ઉદાહરણ : તરત

પ્રશ્ન-૬. ઉદાહરણ મુજબ આગળ અને પાછળથી વાંચતા સરખા લાગે તેવા વાક્ય લખો.

ઉદાહરણ : જા રે બા વા બા રે જા.

(૧)

(૨)

(૩)

(૪)

કદમ-૧૧

પ્રશ્ન-૧. નીચેનાં બંને ચિત્ર જોઈ તફાવત નીચે લખો.

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. વેપારીએ ફકીરને શું પૂછ્યું ?

૨. વેપારીએ ફકીર બાબતે શી ધારણા કરી ?

૩. ફકીરે કેવી રીતે અનુમાન કર્યું કે ઊંટનો આગલો દાંત પડી ગયો હશે ?

૪. ઊંટ એક આંખે કાણું હોવાનું અનુમાન ફકીરે કેવી રીતે કર્યું ?

૫. ફકીરની વાત સાંભળી રાજાને શી ખાતરી થઈ ?

પ્રશ્ન-૩. નીચેનો ભાવ દર્શાવતા વાક્યો પાઠમાંથી શોધીને લખો.

૧. ખોવાયેલા ઊંટ વિશેની માહિતી સાંભળી વેપારી ખુશ થઈ ગયો.

૨. ઊંટ કે ઝવેરાત ફકીર પાસે નથી.

૩. ઊંટ ઉપર કીંમતી સામાન હતો.

____

____

૪. ઊંટ એક આંખે જ જોઈ શકતું હતું.

____

____

૫. ઊંટ એકલું હતું.

____

પ્રશ્ન-૪. તમારા ઘરનું અવલોકન કરો અને તે વિશે પાંચ વાક્યો લખો.

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. કૌંસમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો.

(ની, નો, નું, ના, ને)

૧. રાજાએ ફકીર __________ જડતી લેવરાવી.

૨. પાંદડાનો વચ્ચે __________ ભાગ લટકતો રહી ગયો હતો.

૩. એક બાજુ __________ પગલું થોડું ઓછું દેખાતું હતું.

૪. રાજા ___________ આ સાંભળી ખાતરી થઈ ગઈ.

૫. મેં જમીન પર ઊંટ ___________ પગલાં જોયાં.

પ્રશ્ન-૬. આડાઅવળા થઈ ગયેલા મૂળાક્ષર ગોઠવી અર્થપૂર્ણ શબ્દ બનાવો.

મારધોધ ___________________

વકલોઅન ___________________

રફકી ___________________

માનુઅન ___________________

તવેરાઝ ___________________

નાઈમ ___________________

પ્રશ્ન-૭. ઉપરના દરેક શબ્દનો ઉપયોગ કરી ફકરો લખો.

૧ ____

૨ ____

૩ ____

૪ ____

૫ ____

૬ ____

કદમ-૧૨

પ્રશ્ન-૧. નીચેના ચિત્રમાં રંગ પૂરો અને તેના વિશે પાંચ વાક્યો લખો.

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. વૃક્ષો પશુ-પંખીઓને કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે ?

૨. નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં કેમ પહોંચી જાય છે ?

૩. હનુમાનજીના તમારી જાણમાં હોય એવા એક-બે પરાક્રમ લખો.

૪. ધ્યાન કરવાથી બાળકોને શો ફાયદો થાય ?

પ્રશ્ન-૩. નીચે કેટલાક ગુણો આપ્યા છે. તે ગુણ દર્શાવતી નરેન્દ્રને લગતી ઘટના એક વાક્યમાં લખો.

૧. એકાગ્રતા

૨. જિજ્ઞાસા

૩. નીડરતા

પ્રશ્ન-૪. નીચેના શબ્દો જેવા બીજા શબ્દો લખો.

પદ્માસન	વિદ્વાન	નરેન્દ્ર
______	______	______
______	______	______
______	______	______
______	______	______

પ્રશ્ન-૫. નમૂનામાં બતાવ્યા પ્રમાણે વાક્યો બનાવી લખો.

ઉદાહરણ : નરેન્દ્ર વાંચે છે.

નરેન્દ્રએ વાંચ્યું હતું.

નરેન્દ્ર વાંચશે.

૧. તારક રમે છે.

____

____

૨. નરેન્દ્ર બહાદુર છોકરો છે.

____

____

૩. દાદાજી આવે છે.

____

____

૪. દધીચિ ખાય છે.

____

____

પ્રશ્ન-૬. નીચે લંબગોળમાં કેટલીક સાચી અને ખોટી જોડણીવાળા શબ્દ ભેગા થઈ ગયા છે તેને ઉદાહરણ મુજબ છૂટા પાડો.

હીંચકો
રૂષિ
ભૂસકો
સ્વછતા
પરિણામ
ફળિયું
ઋષિ
પરીણામ
હિંચકો
સ્વચ્છતા
ભુસકો
ફળીયું

	સાચી જોડણી	**ખોટી જોડણી**
ઉદાહરણ :	હીંચકો	હિંચકો
	____________	____________
	____________	____________
	____________	____________
	____________	____________
	____________	____________

કદમ-૧૩

પ્રશ્ન-૧. નીચેનું ચિત્ર જુઓ અને પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

૧. આ ચિત્રમાં છોકરી શું કરે છે ?

____

૨. આ કયા તહેવારનું ચિત્ર છે ?

____

૩. પંખી કેમ નીચે પડતું લાગે છે ?

____

૪. ઘાયલ પંખીને બચાવવા શું કરી શકાય ?

____

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. છોડ કેમ દૂબળો-પાતળો હતો ?

____

____

૨. પંખીએ તરસ્યા છોડ માટે શું કર્યું ?

____

____

૩. તરસ્યા છોડ માટે તમે શું કરી શકો ?

____

____

૪. ચોમાસાની છોડ પર શી અસર થઈ ?

____

____

૫. વાદળી ઝાડને પંખી વિશે શું કહે છે ?

____

____

પ્રશ્ન-૩. કોઈ વ્યક્તિ વિશે આવું ક્યારે કહેવાય તે જણાવો.

૧. વાહ ! આના કંઠમાં તો કોયલ વસી છે.

____

____

૨. તું તો કાબર જેવી છે સાવ !

૩. મોરનાં ઈંડાં ચીતરવાં ન પડે.

૪. સાવ પારેવાં જેવી છે મારી બહેન !

૫. અરે ! આ તો પોપટની જેમ બોલે છે !

પ્રશ્ન-૪. શાળામાં તમે કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ સમૂહમાં કરવાનું પસંદ કરતા હશો તો તેવી પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.

ઉદાહરણ : બાગકામ

પ્રશ્ન-૫. તમને ગમતાં પાંચ પંખીઓનાં નામ લખો અને તેમને શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો.

૧. ____________________

૨. ____________________

૩. ____________________

૪. ____________________

૫. ____________________

શબ્દકોશનો ક્રમ ____________________ ____________________

____________________ ____________________

____

કદમ-૧૪

પ્રશ્ન-૧. નીચેનું ચિત્ર જુઓ અને તેનાં વિશે પાંચ વાક્યો લખો.

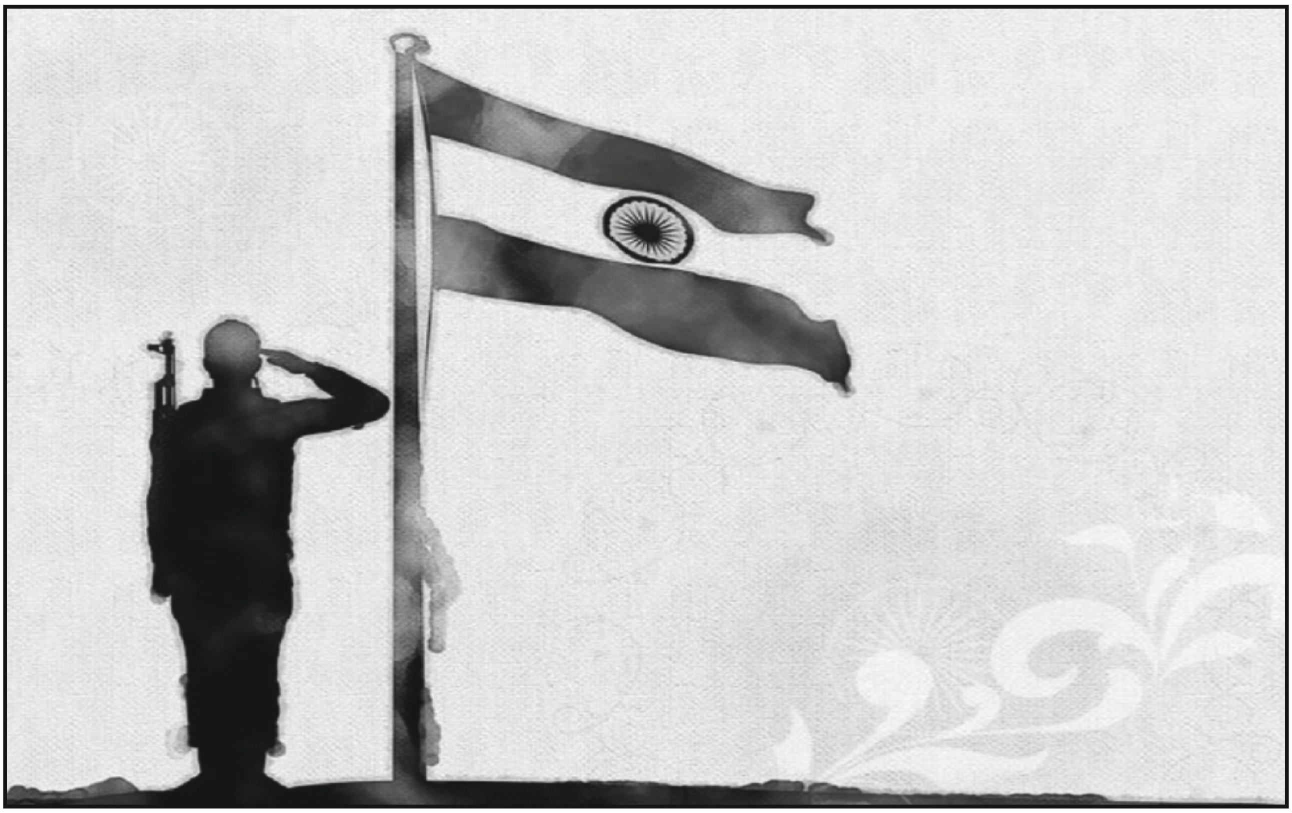

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

૧. કાવ્યમાં સૈનિક સૈનિક રમવા કઈ કઈ વસ્તુઓ ભેગી કરવાની વાત છે ?

૨. 'બનીઠનીને બેસી જઈએ' એટલે શું ?

૩. કોઈની દાનત મેલી હોય તો કવિ શું કરવાનું કહે છે ?

૪. આપણો ઝંડો કેવી રીતે ઊંચો રહેશે ?

૫. ભારતમાતાને ગમવા શું કરવું જોઈએ ?

પ્રશ્ન-૩. નીચે દર્શાવેલી ક્રિયા દર્શાવતી કાવ્યપંક્તિઓ જણાવો.

૧. માથે ટોપી પહેરવી.

____

૨. પપ્પાનો કોટ લઈ આવવો.

____

૩. બાનાં ચશ્માં લઈ આવવાં.

____

૪. દંડો ઉગામવો.

____

૫. દેશભક્તિનું કામ કરવું.

____

પ્રશ્ન-૪. એવી કઈ કઈ રમતો છે જે રમતી વખતે કોઈ સાધનો કે વસ્તુની જરૂર પડતી નથી તેવી રમતો જણાવો.

ઉદાહરણ : ધ્યાનની રમત

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. 'સૈનિક સૈનિક રમીએ' કાવ્યમાં સરખા પ્રાસવાળા શબ્દો લખો.

ઉદાહરણ : રમીએ-ભમીએ

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૬. રમીએ, નમીએ, ભમીએ જેવા બીજા પાંચ શબ્દો લખો અને વાક્યમાં પ્રયોગ કરો.

ઉદાહરણ : રમીએ

વાક્ય : ગામના પાદમાં સાતતાળી રમીએ.

૧. ______________________

વાક્ય :______________________

૨. ______________________

વાક્ય :______________________

૩. ______________________

વાક્ય :______________________

૪. ______________________

વાક્ય :______________________

૫. ______________________

વાક્ય :______________________

કદમ-૧૫

પ્રશ્ન-૧. નીચેના શબ્દચિત્રમાં છૂપાયેલા શબ્દો ઓળખો અને લખો.

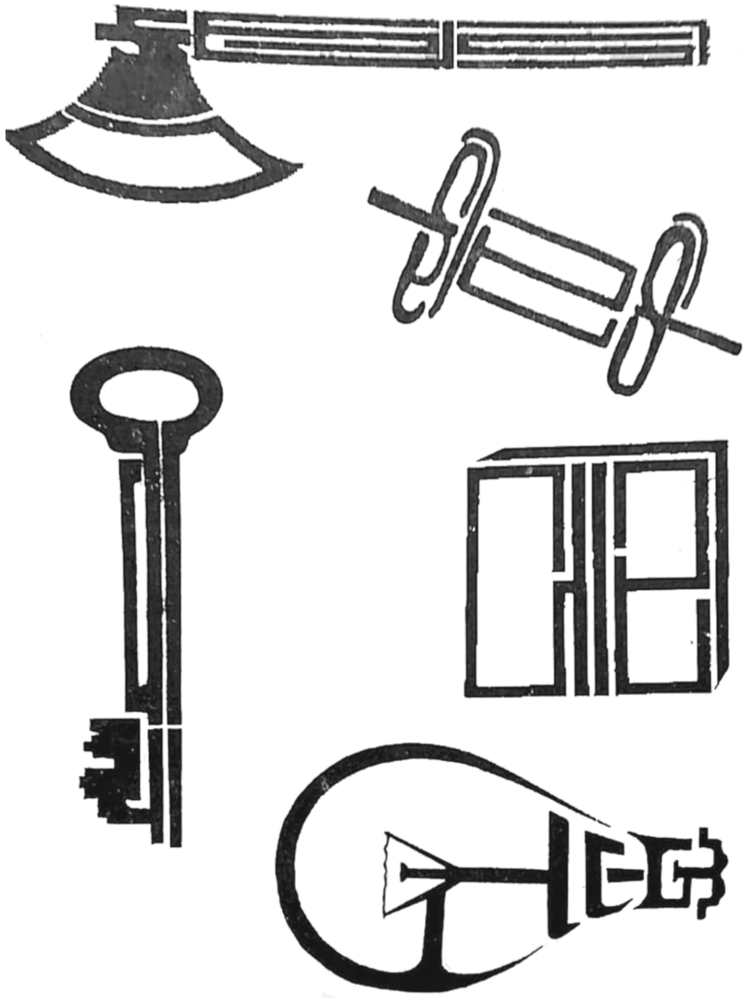

૧. ______________________________

૨. ______________________________

૩. ______________________________

૪. ______________________________

૫. ______________________________

પ્રશ્ન-૨. પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

૧. વર્તમાન સમયમાં પ્રાણીઓનો શિકાર કેમ થઈ શકતો નથી ?

૨. શિકાર કરવા માટે વોકળા પાસેનું સ્થળ કેમ પસંદ કરવામાં આવ્યું ?

૩. નવેમ્બર મહિનાની શું વિશિષ્ટતા છે ?

૪. મહારાજને કેમ બીજી ગોળી છોડવાનું સૂઝ્યું નહીં ?

૫. મહારાજાએ કમાટીબાગમાં હરિ અને અરજણનાં પૂતળાં કેમ સ્થાપ્યાં ?

પ્રશ્ન-૩. નીચેનાં વાક્યોમાં લાગુ પડતો રૂઢિપ્રયોગ કૌંસમાંથી શોધીને લખો અને તે રૂઢિપ્રયોગ વાળું એક વાક્ય લખો.

(ઝોળવા માંડ્યો, સાબદા થઈ જવું, ઊંચા ગજાના માણસ હોવું, મોતને ઘાટ ઉતારી દેવું, આંખ ફાટવી)

૧. માંચડા પરના માણસોને જોઈ સિંહ ગુસ્સે થયો.

રૂઢિપ્રયોગ - ____________________

વાક્ય - ____________________

૨. સિંહ માંચડા ભોંયભેગો કરવા માંગતો હોય તેમ હલાવવા માંડ્યો.

રૂઢિપ્રયોગ - ______________________________

વાક્ય - ______________________________

૩. બંદૂકનો અવાજ સાંભળી સિંહ ચેતી ગયો.

રૂઢિપ્રયોગ - ______________________________

વાક્ય - ______________________________

૪. મહારાજે બીજી ગોળી છોડી સિંહને મારી નાંખ્યો.

રૂઢિપ્રયોગ - ______________________________

વાક્ય - ______________________________

૫. મહારાજા વિશેષ શક્તિ ધરાવતા માણસ હતા.

રૂઢિપ્રયોગ - ______________________________

વાક્ય - ______________________________

પ્રશ્ન-૪. નીચેના વાક્યોને વાર્તાના ઘટનાક્રમમાં ગોઠવો.

૧. એક સિંહ વોકળા ભણી આવતો દેખાયો.

૨. સિંહને મોતને ઘાટ ઉતારી દીધો.

૩. વોકળાની નજીક એક ઊંચો માંચડો બાંધ્યો હતો.

૪. સિંહના આક્રમણથી મહારાજા મૂંઝાઈ ગયા.

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૫. આ એકમમાંથી જોડાક્ષર શોધીને લખો.

ઉદાહરણ : પશ્ચિમ

પ્રશ્ન-૬. નીચે લંબગોળમાં કેટલાક શબ્દો ભેગા થઈ ગયા છે તેમાંથી ઉદાહરણ મુજબ યોગ્ય જોડ બનાવી લખો.

હિંમતબાજ
નાનકડું
ઝાંખું
મૂલ્ય
જાનવર
માંચડો
ગામ
જંગલી
છોકરા
ઊંચો
ઓછું
અજવાળું

ઉદાહરણ : નાનકડું ગામ

ચાલો, ચકાસીએ...

પ્રશ્ન-૧. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

૧. તમે તમારા કાકાને પત્ર લખો તો તમે સંબોધનમાં શું લખશો ?

(અ) પ્રિય (બ) સ્નેહીશ્રી (ક) પૂજ્ય (ડ) ચિરંજીવ

૨. મીંદડીની આંખો કેવી છે ?

(અ) માંજરી (બ) કાળી (ક) ભૂરી (ડ) વાદળી

૩. છોડ પર કોને દયા આવી ?

(અ) પંખીને (બ) ઝાડને (ક) માણસોને (ડ) બકરીને

૪. કમાટીબાગ અત્યારે કયા નામથી ઓળખાય છે ?

(અ) સયાજીબાગ (બ) ગુલાબબાગ (ક) કાંકરિયા (ડ) ઉપરમાંથી એકેય નહિ

૫. ભારતમાતાને ગમવા શું કરવું જોઈએ ?

(અ) દેશની સેવા કરવી જોઈએ (બ) મહેનત કેવી જોઈએ

(ક) આઝાદીની રક્ષા કરવી જોઈએ (ડ) ઉપરમાંથી એકેય નહિ

પ્રશ્ન-૨. નીચેનું ચિત્ર જુઓ અને તેમાનાં જાહેરસ્થળોનાં નામ જણાવો.

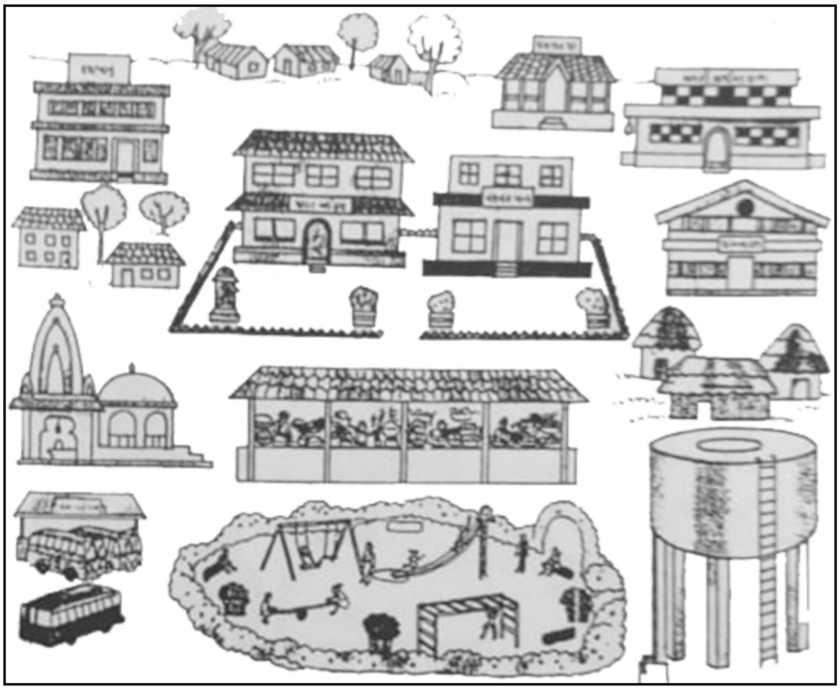

પ્રશ્ન-૩. પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

૧. સૂર્યના કિરણો ધરતી પર પડતાં ધરતી કેવી લાગે છે ?

૨. પીલું, ઉંદર, કીડી અને ભમરાને શા માટે ખરાબ લાગ્યું ?

૩. નરેન્દ્ર કેળાની વાડીમાં કેમ પહોંચી જાય છે ?

૪. સાપ નીકળ્યો હોવા છતાં નરેન્દ્ર કેમ ભાગ્યો નહિ ?

૫. મહારાજાએ ઉપકારનો બદલો કેવી રીતે વાળ્યો ?

પ્રશ્ન-૪. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓ પૂર્ણ કરો.

૧. એક બે'ન માથે ____________________

____

____

૨. હું તો પૂછું કે ____________________

____

____

૩. કોઈની હોય જો ____________________

____

____

પ્રશ્ન-૫. નીચે દર્શાવેલ ભાવ દર્શાવતી કાવ્યપંક્તિઓ જણાવો.

૧. મરઘાની કલગી લાલ છે.

____

૨. સવારનો તડકો મને ખૂબ જ મીઠો લાગે છે.

____

૩. પાંદડાની માંય બીજાં પાંદડાં !

____

૪. મોરનાં પીંછામાં રંગબેરંગી ટીલડી કોણે ચોંટાડી ?

____

૫. માથા પર સુંદર ટોપી પહેરી શેરીએ શેરી ફરીએ.

____

પ્રશ્ન-૬. નીચેના વાક્યો નીચે કૌંસમાંથી એકમ શોધીને લખો.

(બે બહાદુર છોકરા, સાચી હજ, મૂરખના સરદારો, કલાકારની ભૂલ, પંખીઓએ પાણી પાયું)

૧. બગદાદ શહેરમાં શેખ અબ્દુલ્લાનો પરિવાર રહેતો હતો.

એકમનું નામ : ____________________

૨. બીરબલે શહેરમાં મૂરખઓની શોધમાં ફરવા માંડ્યું.

એકમનું નામ : ____________________

૩. મોહન અદ્‌ભૂત અને આબેહૂબ મૂર્તિઓ બનાવતો.

એકમનું નામ : ____________________

૪. છોડને મોટો થવાની ઈચ્છા હતી.

એકમનું નામ : ____________________

૫. સિંહ મર્યો અને બધો ભય ટળી ગયો.

એકમનું નામ : ____________________

પ્રશ્ન-૭. નીચેના વિશે પાંચ વાક્યો લખો.

૧. શિયાળો ____________________

____

____

____

____

૨. સૈનિક ____________________

____

૩. ઊંટ

પ્રશ્ન-૮. નીચેના શબ્દો જેવા બીજા શબ્દો લખો.

પ્રકાશ	**સંપર્ક**	**વૃક્ષ**

પ્રશ્ન-૯. નીચેનાં શબ્દસમૂહમાંથી સાચી જોડણીવાળો શબ્દ શોધી લખો.

૧. છીછરૂં, છીછરું, છિછરુ

૨. કમ્પ્યુટર, કમ્પુટર, કમ્પ્યૂટર

૩. ઊંઘવું, ઉંઘવું, ઊંગવું

પ્રશ્ન-૧૦. નીચે લંબગોળમાં કેટલાક સમાનાર્થી શબ્દો આપ્યા છે નીચે આપેલા શબ્દ સામે લખો.

જમીન કાયા પાન ધરા તન પાન પર્ણ ગગન નભ રવિ તન માનવી સૂરજ

આકાશ - ____________________ ____________________

શરીર - ____________________ ____________________

પાંદડું - ____________________ ____________________

મનુષ્ય - ____________________ ____________________

ધરતી - ____________________ ____________________

પ્રશ્ન-૧૧. નીચે લંબગોળમાં કેટલાક શબ્દો આપ્યા છે તેમાંથી નીચે આપેલા શબ્દ સામે યોગ્ય વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો.

પાન આકાશ પંડ રાત પાતળું નીચે ધોળું પર્ણ અંધારુ તન

દિવસ - ____________________ ____________________

ઉપર - ____________________ ____________________

કાળું - ____________________ ____________________

જાડું - ____________________ ____________________

અજવાળું- ____________________ ____________________

પ્રશ્ન-૧૨. નીચેના રૂઢિપ્રયોગોનો વાક્યમાં ઉપયોગ કરો.

૧. ખાતર પડવું

વાક્ય ______________________________

૨. બની જવું

વાક્ય ______________________________

૩. વડનાં વાંદરાં ઉતારવાં

વાક્ય ______________________________

૪. આંખ ફાટવી

વાક્ય ______________________________

૫. મન મારીને બેસી રહેવું

વાક્ય ______________________________

પ્રશ્ન-૧૩. ઉદાહરણ મુજબ શબ્દ લખો.

ઉદાહરણ :	કેવો	કેવી	કેવું
	કૂવો	**કોયલ**	**ફૂલ**
	________	________	________
	________	________	________
	________	________	________
	________	________	________
	________	________	________

પ્રશ્ન-૧૪. ધોરણ ૪ ગુજરાતીના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી તમને ગમતા પાંચ શબ્દો લખો અને તેમને શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો.

૧. ______________________

૨. ______________________

૩. ______________________

૪. ______________________

૫. ______________________

શબ્દકોશનો ક્રમ

૧. ______________________ ૨. ______________________

૩. ______________________ ૪. ______________________

૫. ______________________

પ્રશ્ન-૧૫. ધોરણ ૪ના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી તમારા ભાઈબહેન કે મિત્ર વાંચે તે ફકરાની પાંચ લીટીનું શ્રુતલેખન કરો.

____

____

____

____

____

____

____

____

પ્રશ્ન-૧૬. નીચેના આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી બે બે વાક્ય લખો.

૧. બરોબર

____

____

૨. નારીયેળ

____

____

૩. પુસ્તક

____

____

૪. ધરતી

____

____

૫. શાંતિ

____

____

પ્ર.૧૭ છેલ્લા અક્ષરથી નવો શબ્દ બનાવો.

શિક્ષક	→	કબૂતર	→	રકાબી	→	બિલાડી
વરસાદ	→		→		→	
ગણેશ	→		→		→	
કોયલ	→		→		→	